

СТАНОВИЩЕ

за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“ (финанси)

Изготвил становището: проф. д-р Румен Йорданов Брусарски, катедра „Финанси“, Финансово-счетоводен факултет на УНСС, София

Основание за представяне на становището: участие в състава на научно жури, утвърдено със Заповед № 52 от 20.01.2023 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов и решения на факултет „Финанси“, Протокол № 5 / 19.01.2023 г.

Автор на дисертационния труд: Калоян Драгомиров Паргов – докторант на самостоятелна подготовка, област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“ (финанси).

Тема на дисертационния труд: Енергийна сигурност и енергийна стратегия на Европейския съюз и България: финансово-икономически аспекти и предизвикателства

Научен ръководител: проф. д-р Стоян Проданов, катедра „Финанси и кредит“, СА „Д. А. Ценов“ – Свищов

Настоящото становище е изготвено в съответствие с изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за развитие на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

I. Общо представяне на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд е в обем от 217 страници и включва:

- въведение (4 страници);
- изложение (три глави – 172 страници);
- заключение (5 страници);
- приложения (8 бр. – 8 страници);
- списък на използваните и цитираните литературни източници.

Въведението и заключението са изготвени съобразно общоприетите изисквания. Трите глави са добре балансирани и образуват завършен, логически обвързан комплекс.

Всяка глава обединява по 3 параграфа и завършва с изводи. В изложението е вплетен подходящ илюстративен материал – 5 таблици и 95 фигури.

Дисертацията има ясно дефинирани обект, предмет, цел и задачи на научното изследване и дисертационна теза. *Обект* на разработката е енергийната сигурност на ЕС и България, а *предмет* – финансово-икономическите аспекти и предизвикателствата пред енергийната сигурност и енергийната стратегия на ЕС и България. *Цел* на дисертацията е да представи в дискуссионен порядък еволюцията в енергийната стратегия на ЕС и България като сфера за осигуряване на енергийна сигурност, базирано върху многофакторен финансово-икономически анализ, трендово моделиране на енергийния баланс и оценка на динамиката в енергийния микс. Докторантът защитава *тезата*, че енергийната сигурност е ключов компонент от енергийната стратегия на ЕС и на България, които следва да бъдат обосновани с финансово-икономически анализ, оценяващ множеството аспекти и предизвикателства на енергийния баланс и динамиката в енергийния микс с трендов и форсмажорен характер.

Авторът познава много добре проблемната област както в теоретичен, така и в чисто практически план. Проучено е голямо количество специализирана литература – към дисертационния труд е приложена библиография от 158 заглавия (45 на кирилица и 113 на латиница). Използвана е модерна методология и релевантна статистика. Направени са полезни изводи, оценки, препоръки и обобщения.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Темата на дисертационния труд е интересна и актуална. Енергийната сигурност е ключов фактор за икономическата, националната и екологичната сигурност в съвременния свят.

Структурата и изложението са на необходимото научно равнище. В началото се прави задълбочен анализ и оценка на енергийната политика на ЕС през XXI век (глава първа). На следващо място се представят финансово-икономическите измерители в качеството им на индикатори за преодоляване на енергийни предизвикателства (глава втора). Накрая дисертантът очертава основните перспективи и предизвикателства пред енергийния сектор в ЕС и България (глава трета). Стилът е добър.

Авторът е спазил правилата за научна етика – оригиналност на научния продукт, коректно цитиране и позоваване, истинност на представената информация.

Авторефератът (в обем от 32 страници) отразява точно и в достатъчна степен съдържанието на дисертационния труд.

Докторантът представя 4 публикации (1 студия, 1 статия и 2 научни доклада), с което надхвърля националните изисквания. Всички публикации кореспондират с проблематиката на дисертацията.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Основните научни и научно-приложни приноси в дисертационния труд могат да бъдат систематизирани така:

- оригинално предефиниране на понятието „енергийна сигурност“;
- моделиране на компонентите на енергийния баланс на ЕС и България, въз основа на което е изведена необходимостта от задълбочено изследване на енергийните процеси и техните тенденции за предприемането на ефективни действия за предотвратяване на потенциални негативни последици от нарушаването на технологичните процеси в енергийния сектор;
- предложение за формирането на стратегически алианс за енергийна сигурност между Швеция, Дания, Великобритания, Франция, Австрия, Германия, Унгария и Испания, основаващо се на извършването на оценка на енергийния трикомпонентен ранг и ранга на регионалния икономически потенциал на съответните държави;
- установяване на количествените взаимовръзки между цените на основните енергийни ресурси чрез прилагането на корелационен анализ и извеждане на геополитическите възможности за корекция във финансовите параметри на основните енергийни ресурси в Европа и вариантите за потенциално сътрудничество между отделните страни;
- идентифициране на практическите възможности за добавяне на стойност за България, предвид стратегическото разположение на страната по отношение на някои основни трасета за доставка на тръбен газ;
- критична оценка на ефектите на пазарния сегмент „Ден напред“ на Българската независима енергийна борса с отчитане на ценовите аномалии през 2022 г. в ситуация на свързване на две национални борси с различен сезонен пик и ритъм на търсене и предлагане на електроенергия.

IV. Въпроси по дисертационния труд

Ефективност е да правиш правилните неща, а ефикасност – да правиш нещата правилно. (П. Дракър) На този фон, „енергийна ефективност“ или „енергийна ефикасност“ – кой е правилният термин?

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

Дисертационният труд на тема *„Енергийна сигурност и енергийна стратегия на Европейския съюз и България: финансово-икономически аспекти и предизвикателства“* е сериозно изследване с ясно изразени научни и научно-приложни приноси. Трудът отговаря на изискванията на чл. 6, ал. 3 от Закона за развитието на академичния състав в Република България, чл. 27 от Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България и разпоредбите на Правилника за развитие на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

На този фон давам **положителна оценка** на дисертационния труд на г-н Калоян Драгомиров Паргов за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“ (финанси).

09.02.2023 г.

Изготвил становището:

(проф. д-р Р. Брусарски)